

Innhold

Forord	5
Kapittel 1	
Beisvurderingens rettslige rammer	13
1.1 Fire grunnleggende spørsmål	13
1.2 Beisvurderingens arkitektur	15
1.3 Teoribygging	18
1.4 Oppbygning og leserveiledning	22
Kapittel 2	
De rettslige rammenes konstruksjon	26
2.1 Introduksjon: En beretning om hval og fisk	26
2.2 Beisbyrdens problem	28
2.3 Idéen om eksplikasjon	31
2.4 Carving Law at Its Joints	39
2.5 Språklig kontinuitet og verbale uoverensstemmelser ..	42
Kapittel 3	
Bevistemaet	46
3.1 Introduksjon	46
3.2 Eksplikasjon av «det rettslige bevistemaet»	47
3.2.1 Nødvendige og tilstrekkelige vilkår	47
3.2.2 Regler som knytter rettslige følger til faktuelle vilkår	49
3.2.3 Rettsanvendelsessyllogismen	51
3.2.4 Minimale konkretiseringer	52
3.2.5 Beisvurderingsperspektivet	52
3.2.6 Proposisjoner, hypoteser og fakta	55
3.2.7 Oppsummering	57
3.3 Individuering av bevistemaer; sideordnede bevistemaer	57
3.4 Underordnede bevistemaer; sannsynlighetsteoretisk notasjon	62

3.5	Spesifisering av bevistemaet; bevistemaet i praksis I. . .	66
3.6	Presisering av bevistemaet; bevistemaet og tolkning. . .	68
3.7	Konkretisering av bevistemaet; bevistemaet i praksis II	72
3.7.1	Konkretiseringer	72
3.7.2	Det rettslige bevistemaet som en minimal konkretisering og rettens forhold til videre konkretiseringer	74
3.7.3	Nærmere om konkretiseringers funksjon, deres sannhet og sannsynlighet	79
3.8	Oppsummering	87
 Kapittel 4		
	Bevisbyrden	89
4.1	Introduksjon	89
4.2	Fremveksten av vårt system med bevisbyrde og beviskrav i det 20. århundre	91
4.3	Tvilsrisikoens problem – en foreløpig avgrensning.	101
4.4	Bevisbyrdens problem	107
4.5	Analyse og eksplikasjoner	112
4.5.1	Mangfoldet av bevisbyrder	112
4.5.2	Den rettslige bevisbyrden.	116
4.5.3	Bevisbyrde basert på andre grunner – kontekstuell bevisbyrde	120
4.5.4	Bevisbyrden for andre forhold – argumentativ bevisbyrde	122
4.6	Utdypende analyser med eksempler	125
4.6.1	Innledning	125
4.6.2	Sammenblandinger av rettslige bevistemaer.	128
4.6.3	Om individuering av rettsregler	134
4.6.3.1	Problemstillingen	134
4.6.3.2	Individuering og kumulative vilkår.	142
4.6.3.3	Individuering og alternative vilkår	148
4.6.4	Bevisbyrder basert på evidens	155
4.6.5	Bevisbyrder basert på faktiske presumsjoner	157
4.6.6	Bevisbyrder basert på legale presumsjoner; implisitte legalpresumsjoner	168
4.6.7	Om analysen av eksempler	181
4.7	Forsvar for eksplikasjonene	196

4.7.1	Eksplikasjonenes godhet	196
4.7.2	Svar på noen innvendinger	197
4.7.2.1	At regelen gir liten veiledning.	197
4.7.2.2	At regelen leder til et spørsmål om individuering av rettsregler.	199
4.7.2.3	At teorien ikke løser det generelle problemet.	200
4.7.3	Trenger vi egentlig bevisbyrden?	202
4.8	Et spesialtilfelle: tiltaltes (u)tilregnelighet.	204
4.9	Bevisbyrderegler, tvilsrisiko og andre anomalier.	212
4.9.1	Bevisbyrderegler og håndteringen av anomalier.	212
4.9.2	50 prosent (gin).	214
4.9.3	Regler om tvilsrisikoen	219
4.10	Oppsummering	227

Kapittel 5

Beviskravet	229	
5.1	Introduksjon	229
5.2	Eksplikasjon og forsvar av et minimalistisk beviskrav	231
5.3	Beviskravene i norsk rett i hovedtrekk.	242
5.3.1	Overvektsprinsippet: hovedregelen i sivile saker	242
5.3.2	Enhver rimelig tvil skal komme tiltalte til gode: hovedregelen i straffesaker	245
5.3.3	De viktigste unntakene	252
5.3.3.1	Unntak basert på lovtolkning.	252
5.3.3.2	Unntak basert på konsekvensene av uriktig dom	256
5.3.3.3	Unntak basert på bevissikringshensyn	260
5.4	Beviskravet som et tallfestet sannsynlighetskrav	262
5.4.1	Fordelene med et tallfestet beviskrav	262
5.4.2	Innvendinger i teorien mot et tallfestet beviskrav	265
5.4.3	Svar på innvendingene.	269
5.4.3.1	At det ikke er slik det gjøres i praksis.	269
5.4.3.2	At beviskravet ikke er et matematisk angitt krav	270
5.4.3.3	At et beviskrav formulert med ord gir et mer presist uttrykk for beviskravet.	270

5.4.3.4	At det i praksis er lite realistisk å tallfeste beviskravet	272
5.4.3.5	At et matematisk angitt sannsynlighetskrav forutsetter en statistisk sannsynlighetsvurdering	273
5.4.3.6	At det ikke er mulig å måle overbevisningen	274
5.4.3.7	At et beviskrav formulert med ord gir et mer presist uttrykk for våre vurderinger enn et beviskrav angitt med tall	275
5.4.3.8	At det er lite realistisk å måle overbevisningen i praksis	279
5.4.4	Kvantitative beviskravsangivelser og fordelene med differensiering	281
5.5	Beviskravets veritistiske funksjon og beviskravets begrunnelse	295
5.5.1	Introduksjon	295
5.5.2	Gir overvektsprinsippet flest korrekte avgjørelser?	297
5.5.2.1	Eckhoffs sannsynlighetsgrunnsetning og Strandbergs kritikk	297
5.5.2.2	Påstandspresisering	299
5.5.2.3	Kunnskap, empiri og rimelige antagelser	301
5.5.2.4	Bevissituasjonens «sannhetsindikasjon»	303
5.5.2.5	Bevisbedømmerens rasjonalitet.	310
5.5.2.6	Konklusjon.	312
5.5.3	Beviskravets styrke og fordelingen av uriktige avgjørelser.	313
5.5.4	En beslutningsteoretisk begrunnelse for beviskravet	323
5.6	Generalitet og likhet; problematiseringer av gjeldende rett.	330
5.6.1	Generalitet og likhet for loven.	330
5.6.2	Er beviskravet determinert av regler, eller beror det også på retningslinjer?	334

5.6.3	Et kritisk blikk på eksempler hvor beviskravet skjerpes eller senkes I: sammenblandinger og språklige forvekslinger.	344
5.6.4	Et kritisk blikk på eksempler hvor beviskravet skjerpes eller senkes II: unntak begrunnet med bevissikringshensyn	355
	5.6.4.1 Bevissikring og likhet for loven	355
	5.6.4.2 Rt. 1976 s. 239 Motorhavari-dommen.	356
	5.6.4.3 Rt. 1990 s. 688 Promilledommen.	358
	5.6.4.4 Rt. 1980 s. 1299 Ulnarisnerve-dommen	366
5.6.5	Fremskritt og tilbakeskritt.	371
5.7	Idéen om robusthet og keiserens nye klær	373
5.7.1	Informasjonsproblemet og kravet om robusthet	373
5.7.2	Gjelder det et robusthetskrav etter norsk rett i dag?	375
5.7.3	Strandbergs forståelse av robusthet	383
	5.7.3.1 Keynes' begrep om «weight» og dets relevans for bevisteorien.	383
	5.7.3.2 Strandbergs bruk av Keynes	386
	5.7.3.3 Strandbergs begrep om robusthet.	389
5.7.4	Andre løsninger på informasjonsproblemet.	394
5.7.5	Det norske eventyret om robusthet	397
5.8	Oppsummering.	405

Kapittel 6

Kravene til bevisvurderingen.	408	
6.1 Introduksjon	408	
6.2 Prinsippet om fri bevisvurdering	409	
6.3 Om såkalt normering av bevisvurderingen.	411	
6.4 Bevisvurdering og komplekse bevistemær	418	
6.4.1 Problemstillingene	418	
6.4.2 Bevisvurdering ved kumulative vilkår	420	
	6.4.2.1 Multiplikasjonsregelen for uavhengige proposisjoner	420
	6.4.2.2 Teoriens anvendelser av regneregelen ..	421
	6.4.2.3 Den generelle multiplikasjonsregelen ..	424
	6.4.2.4 Hvorfor kumulering av tvil ikke skal medføre en oppdeling av bevistemaet ..	429

6.4.2.5	Moralske intuisjoner og matematisk rasjonalitet	434
6.4.3	Bevisvurdering ved alternative vilkår	436
6.5	Oppsummering	440
Kapittel 7		
	Avsluttende ord	442
7.1	Bevisvurderingens arkitektur kort oppsummert	442
7.2	Kartet og terrenget – behovet for reform og utvikling av teori og praksis.	444
7.3	System og orden: rettsvitenskapelige lærdommer.	448
7.3.1	Rettens systemiske karakter.	448
7.3.2	Kunnskapens forvaltere – materiell rett, prosessrett og rettsanvendelse	450
7.3.3	Rettsanvendelsens probabilistiske vending.	453
7.4	Konstruksjonen av vår juristskapte virkelighet	454
	Litteratur	457
	Lovregister	469
	Domsregister	473
	Stikkordregister	475